

SIMON READ

SCOTLAND YARD

KUULUISIMMAT
MURHATUTKINNAT

BAZAR

Simon Read

Scotland Yard

Kuuluisimmat murhatutkinnat

Suomentanut Christine Thorel

BAZAR

Ensimmäinen painos
Copyright © 2024 by Simon Read
By arrangement with Curtis Brown Ltd, New York and Ia Atterholm
Agency, Sweden
Suomenkielisen laitoksen © Bazar Kustannus ja Christine Thorel 2025

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-403-785-3

Taitto Keski-Suomen Sivu Oy
Painettu EU:ssa
Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@bazarkustannus.fi

*Äidilleni,
joka rakastaa "kunnon murhia".*

*Ja isälleni,
joka nukkuu toinen silmä auki.*

Totuus pyrkii ilmi; murhaa ei voi kauan salata.

Shakespeare

Venetsian kauppias, toisen näytöksen toinen kohtaus
Yrjö Jylhän suomennos. Teoksessa *William Shakespearen suuret draamat*, III osa, Otava 1956, s. 191.

”Elämän värittömässä vyhdessä kulkee murhan veripunainen säie, ja meidän velvollisuutemme on purkaa se esiin ja ottaa se erilleen ja tuoda julki jokainen tuumanmitta siitä.”

Sir Arthur Conan Doyle

Sherlock Holmes teoksessa *Punaisten kirjainten arvoitus*.
Outi Pickeringin suomennos. Lehtikirjakauppa 1982, s. 64.

Sisällysluettelo

Prologi: Scotland Yard	11
1 Jumalatonta menoa	27
2 Päätön	42
3 Ratkaisemattomia	53
4 Etsivät estradilla	69
5 Murha kartanossa	87
6 Periksiantamaton	99
7 Kuolema Duddlewickissa	126
8 Marttyyri ja hirviö	134
9 Etsivät oikeudessa	148
10 Pahuus	162
11 "Helvetistä"	181
12 Tohtori Kuolema	202
13 Murharyhmä	215
14 Crippenin kintereillä	229
15 Kylpevät morsiamet	258
16 Sotarikoksia	289
17 Murha rantamökissä	309
18 Matka-arkkuun pakattu	339
19 Kovat piipussa	362
Epilogi: Scotland Yardin sormenjäljet	387
Kiitokset	397
Lähdeviitteet	399
Lähteet	444
Hakemisto	464

Prologi

Scotland Yard

Ratcliffe Highwayn murhat. Uusi poliisi.

Tärkein Lontoosta itään vievä päätie, Ratcliffe Highway, ei ollut heikkoluontoisia matkalaisia varten. Se oli saanut nimensä Wappingin kosteikon ylle kohoavilta punaisilta hiekkakivijyrkän-teiltä, ja jo sana Ratcliffe kuulosti pahaenteiseltä. Merimiesten ja satamatyöläisten sekä Thamesilla kulkevilla laivoilla työskentelevien työläisten asumukset ja rähjäiset mökit reunustivat sen ahtaita kujia. 1800-luvulle tultaessa se oli vakiinnuttanut maineensa ”vertaansa vailla olevan turmeluksen ja väkivallan sekä kaiken likaisen, häiriköivän ja kelvottoman aineksen” törkyisenä tulikas-teenä.¹

Majatalot ja kaupat tukkivat kapean pikkutien, joka johti Lontoon Towerista Wappingiin, ”missä kaikenlaiset merirosvot tavattiin teloittaa hirttämällä”, ja sieltä aina Shadwelliin saakka. Tavara-liikenteestä huolehtivat laivat, jotka kuljettivat jokea pitkin pohjoisesta ja ulkomailta tulevia tavaroita. Eräs aikalaislähde kutsuikin Ratcliffe Highwayta ”Lontoon merimiesten Regent Streetiksi”²

Kaksikymmentäneljävuotias kangaskauppias Timothy Marr omisti pienen liikkeen Ratcliffe Highway 29:ssä. Hän oli entinen Itä-Intian kauppakomppanian merimies, mutta oli jättänyt merielämän vuonna 1808 ja asettunut aloilleen. Hän meni naimisiin ja avasi vaimonsa Celian kanssa huhtikuussa 1811 liikkeen, jonka toivoi menestyvän. Liikkeessä oli ulkoneva ikkuna, jonka läpi ohi-

kulkijat näkivät kaupan täydet hyllyt ja Marr puolestaan näki Ratcliffe Highwayta kulkevat vaunut ja tupakkaa, mausteita, soke-ria, rommia, kahvia tai teetä kuljettavat kuormarattaat.³

Lauantaina joulukuun 7. päivänä vuonna 1811 juuri ennen keskiyötä seisojien pitkän päivän jäljiltä nälkäinen Marr tiskin takana ja pyysi apputyttöään, Margaret Jewelliä, hakemaan ostereita ja maksamaan leipurin laskun. Margaret kääriytyi huiviinsa ja astui kylmään yöhön. Suurin osa kadunvarren kivijalkaliikkeistä oli pimeänä. Vain joistakin ikkunoista kajasti lampun keltainen valo. Margaret kiiruhti monta ovea vasemmalle Taylorin osterikauppaan, mutta se oli kiinni. Niin oli myös leipomo, koska oli jo niin myöhä. ”Viivysin ulkona ehkä kaksikymmentä minuuttia, ja palatessani herra Marrin kaupalle ovi oli visusti lukossa enkä nähnyt valonpilkahdustakaan”, Margaret kertoi.⁴

Ihmeissään Margaret soitti kelloa, mutta kukaan ei tullut avamaan. Hän oli ollut poissa niin lyhyen aikaa, ettei omistaja ollut voinut ehtiä sulkea liikettä yöksi ja mennä nukkumaan. Marrhan oli ollut laittamassa myyntiartikkeleita esille seuraavaksi päiväksi, ja Celia oli vasta mennyt kellarissa olevaan keittiöön ruokkimaan heidän kolmen kuukauden ikäistä poikaansa. Margaret soitti kelloa entistä tarmokkaammin. Oven takaa kuului selvästi portaita laskeutuvien askelten hiljainen ääni. ”Lisäksi kuulin lapsen vai-meaa itkua. Soitin kelloa uudestaan ja uudestaan ja potkin ovea”, Margaret kertoi.⁵

Tuntui kuluvan ikuisuus, kunnes yhdeltä aamuyöllä yövartija George Olney kulki kaupan ohi ja kysyi Margaretilta, mitä tämä metelöi. Vartija piti Margaretin kertomusta erikoisena ja jyskytti ovea huutaen Marria nimeltä. Kauppa pysyi pimeänä eikä ääniä kuulunut. Kadulta kuuluva meteli oli houkutellettu paikalle John Murrayn, naapurissa asuvan panttilainaamon pitäjän. Kuultuaan tilanteen hän hyppäsi muurin yli Marrin takapihalle ja näki valoa yläkerran ikkunassa. Hän pääsi sisälle takaovesta ja huusi heti Marria.

”Marr, et sulkenut ikkunaluukkujasi.”

Ei vastausta.

Hän kiipesi portaat ja poimi mukaansa porrastasanteella pavalan kynttilän, jonka heikossa valossa hän huomasi, että ”herra Marrin tavallisesti käyttämän makuukamarin pariovet olivat auki”. Hyväkäytöksisenä ihmisenä hän ei kurkistanut huoneeseen. Hän palasi alakertaan tutkimaan kaupan ja törmäsi veriseen painajaiseen.⁶

Alle kahden metrin päässä alimmasta porrasaskelmasta makasi Marrin juoksupoika, neljätoistavuotias James Gowen. ”[Hän] makasi mahallaan – –, ja hänen aivonsa oli lyöty pihalle. Aivomassaa oli katossakin ja seinillä, sekä myyntitiskillä oli verta.” John Murray kompuroi kauhuissaan kaupan etuosaan, missä Celia makasi kaiken aikaa kasvavassa verilammikossa. Sana epätavallisesta tilanteesta oli levinnyt, ja kaupan ulkopuolelle kerääntyi joukko uteliaita. Ovi avautui, ja kaikki astuivat lähemmäs nähdessään Murrayn kynttilän valaisemat kasvat oviaukossa.⁷

”Luojan nimessä, tulkaa katsomaan tätä kamalaa murhaa!” Murray huusi.

Väkijoukko tungeksi kauppaan. He harppasivat Celian ”murjotun ja verta vuotavan ruumiin yli” ja näkivät juoksupojan kaupan perällä. Timothy Marr makasi myyntitiskin takana, ja ”hänen päästään vuoti oikein kovasti verta”. Kaikki lähtivät kellariin etsimään vauvaa keittiöstä. Timothy Marr nuorempi makasi kuolleen kopassaan, ja hänen suustaan ja kaulastaan valui verta.⁸

Sen kauheuden nähdessään Margaret alkoi kirkua.⁹

Kuolinsyyn tutkimus oli tiistaina joulukuun 10. päivänä Jolly Sailorin pubissa Marrin liikettä vastapäätä. Kirurgi William Salter tutki ruumiit, ilmoitti havaintonsa ja kuvaili julmuutta, joka oli paljon pahempaa kuin lehtijutuissa oli annettu ymmärtää:

Nuoremman Timothy Marrin vasen ulompi kaulavaltimo on kokonaan poikki. Se on katkaistu yli viisisenttisellä viillolla, joka lähtee suun vasemmalta puolelta. Kasvojen vasemmalta puolella on nähtävissä monenlaisia jälkiä väkivallasta.

Hänen vaimollaan Celia Marrilla on murtuma kallon vasemmall puolella, ja ohimoluu on täysin murskana. -- Vanhemman Timothy Marrin nenä on murrettu. Takaraivoluuksissa on murtuma, ja oikean silmän yläpuolella näkyy voimakkaan iskun jälki. Oppipoika James Gowenilla on useita ruhjeita otsassaan ja nenässään. Takaraivoluuksissa on aivan murskana, osa aivoista työntyy esiin haavasta, ja aivokudosta löytyy myös ympäristöstä.¹⁰

Margaret Jewelliä pyydettiin kertaamaan kauhean yön tapahtumat, mutta "tunnekuuhu oli niin voimakas, että hän välttämättä pyöri, ja häntä yritettiin pitkään, mutta tuloksetta saada virkoamaan kaikin mahdollisin tavoin. Häntä ei kuulusteltu sen tarkemmin." Tutkintalautakunta tutustui rikospaikkaan ja kuunteli yövartija George Olneyn ja naapurissa asuvan John Murrayn todistajanlausunnot. Se totesi, että kyse oli "tuntemattomiin henkilöihin kohdistuneista harkituista murhista".¹¹

Kuolinsyyn tutkimus ei paljastanut mitään tekijästä eikä motiivista, mutta johtolankoja oli silti. Murhaaja tai murhaajat olivat jättäneet liikkeeseen verisen, melkein neljä kiloa painavan laivapuu-sepään lekan, jonka toinen pää oli pyöristetty laivan pulttien lyömistä varten ja toinen pää teroitettu, "jotta sillä voi pakottaa pultit puun sisään". Yhdestä makuuhuoneesta löytyi myös puolimetrisen sorkkarauta, mutta siinä ei ollut verta.¹²

Sunnuntaina joulukuun 15. päivänä St. George-in-the-eastin kirkossa pidettyihin Marrin perheen hautajaisiin tuli "suunnaton väenpaljous". Kaupalta alkavan reitin varrella seisoi surijoita, jotka halusivat nähdä, kuinka "murhattu perhe kannettiin kuolevaisten kolkkaan kartanoon". Kirkkoon kokoontuneet painoivat pänsä pastorina toimineen tohtori Farringdonin kehotuksesta, mutta eivät voineet "pidätellä voimasanojaan, joilla ilmaisivat yleismaailmallisen rukouksensa, jotta tuntemattomat murhamiehet saisivat päälleen taivaiden koston". Ruumiit haudattiin perhehautaamaan, "herra Marr yksin omassa arkussaan ja äiti yhdessä imeväisen kanssa".¹³

Murhien aiheuttama järkytys ei ollut vielä hälvennyt, kun viisi päivää myöhemmin eli joulukuun 20. päivänä lehdissä kerrottiin uudesta verityöstä. *The London Chronicle* saattoi lähes pahoittelevaan sävyyn tragedian lukijoidensa tietoon:

Joudumme kauhuksemme ja huolissamme toteamaan, että vielä kolme henkilöä on menettänyt henkensä öisten murhaajien käsissä vain kahden minuutin kävelymatkan päässä paikasta, jossa onnettoman herra Marrin perhe sai samoin surmansa muutamaa päivää aiemmin.¹⁴

Uusi verityö, jossa päitä oli lyöty murskaksi ja kaulat viilletty auki luuhun asti, tapahtui King's Armsin majatalossa New Gravel Lane 81:ssä. Uhreiksi joutuivat majatalon viisikymmentäkuusi-vuotias omistaja John Williamson, hänen kuusikymmentävuotias vaimonsa Elizabeth ja viisissäkymmenissä ollut palvelija Bridget Harrington, "joka keräsi tuoppeja ja laski asiakkaille kaljaa". "Naapurien arvostamat" Williamsonit olivat pitäneet King's Tavernia viidentoista vuoden ajan palvelen auliisti paikallisia ja "kaikenlaisia muukalaisia". Heidät murhattiin majatalon mentyä kiinni joskus yhdentoista jälkeen, mutta kuitenkin ennen keskiyötä joulukuun 19. päivänä. John Turner, eräs kaksi kerrosta ylempänä asuva naapuri, kuunteli kolmannessa kerroksessa sijainneen huoneensa suojista, kuinka kolmikko "teurastettiin brutaalisti".¹⁵

Turner oli asunut The Kings Armsissa kahdeksan kuukautta. Hänen mukaansa Williamsonit olivat "sopuisa pari" ja mukavia vuokranantajia. Turner oli toivottanut majataloa sulkeville Williamsoneille hyvää yötä pari minuuttia ennen yhtätoista ja mennyt yläkertaan.

"Menin vuoteeseen, enkä ehtinyt maata kuin korkeintaan viisi minuuttia, kun etuovea jyskytettiin kunnolla. Heti sen jälkeen kuulin palvelijan huutavan, että 'Meidät kaikki murhataan!' tai 'Meidät kyllä murhataan!' kaksi tai kolme kertaa", Turner kertoi.

Sitten kuului selvästi kolme iskua, jotka osuivat kohteisiinsa - "asetta en osaa nimetä" - ja John Williamsonin epätoivoinen

huuto: "Nyt kyllä kuolen!" Turner pysytteli sängyssään pimeässä ja hiljaisessa huoneessaan. Kului monta minuuttia ennen kuin hän uskalsi lähteä tutkimaan tilannetta.¹⁶

"Nousin sängystäni ja kuuntelin ovella, mutta en kuullut mitään. Laskeuduin alempaan kerrokseen, missä jäin ovelle kuuntelemaan ja kuulin alakerrasta kolme raskasta huokausta. Kuulin jonkun kulkevan pohjakerroksen keskimmäisen huoneen poikki hyvin hiljaa. Siinä vaiheessa olin viimeisten portaiden puolivälissä, ja alasti", hän kertoi.

Turner hiipi portaiden alapäässä olevalle ovelle, joka oli raollaan. Hän hivuttautui ovenraosta peläten saranoiden narahtavan, jos hän työntäisi oven kunnolla auki.

"Huoneessa palavan kynttilän valossa näin noin satakahdeksankymmentäsenttisen miehen, jolla oli yllään tummasta, karkeasta kankaasta ommeltu, nilkkapituinen ja väljä takki, jossa oli huppu. Hän oli selin minuun ja näytti kumartuneen jonkun ylle kuin penkoisi tämän taskuja," Turner jatkoi.

Turner kuuli selvästi kolikoiden kilinää ja katseli, kuinka mies suoristautui ja työnsi rikollisin keinoin hankitun saaliin taskuunsa.

"En nähnyt hänen kasvojaan ja näin vain yhden henkilön. Pelkäsin, joten palasin yläkertaan mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman hiljaa."

Huoneessaan Turner tajusi olevansa joutumassa paniikkiin. Hän päätti, että sängyn alle piiloutuminen olisi liian ilmiselvää, joten hän satoi kaksi lakanaa yhteen ja solmi ne sängynpäättyyn. Hän veti päähänsä yömyssyn, puki pitkän paidan ja liivin ja laskeutui makuuhuoneensa ikkunasta kadulle. Sattumalta juuri silloin talon ohi kulki yövartija, joka kiinnostui tapauksesta heti. Kuultuaan Turnerin kertomuksen hän "soitti jänisräikällä" hälytyksen.

Apuun tulleiden miesten joukossa oli myös naapurissa asuva George Fox. Kun miesten huutoihin ja koputuksiin ei vastattu, he mursivat yhdessä etuoven ja kellarin ikkunan. Majatalon ensimmäisessä huoneessa oli pimeää, mutta miehet huomasivat keskihuoneesta eli keittiöstä kajastavan valon.

Fox kuvaili tapahtumia: ”Pöydällä paloi lamppu, jonka valossa näin Williamsonin rouvan makaamassa mahallaan tulisijan luona pää ovelle päin. Hänen kurkkunsa oli viilletty auki, ja haavasta pulppusi verta.”

Viilto ulottui korvasta korvaan ja katkaisi henkitorven. Elizabethin pään oikea puoli oli lyöty murskaksi ”suurella hiilihangolla tai vastaavalla välineellä”. Näytti siltä, että murhaaja oli penkonut uhrinsa taskut. Palvelija Bridget Harrington makasi Elizabethin ja tulisijan välissä alati kasvavassa verilammikossa, sillä hänen kaulassaan oli noin kymmensenttinen viiltohaava ja hänen päässään oli suunnilleen yhtä pitkä ja viisi senttiä leveä haava.

”Missä on vanhaherra Williamson?” Fox huusi paksulla äänellä.

”Täällä”, vastasi eräs kellarin kautta sisään tulleista miehistä kerrosta alemmaa. ”Hänen kurkkunsa on viilletty auki.”

Se oli lievä ilmaisu. Murhaaja oli leikannut Williamsonin kaulan auki korvasta korvaan. Viilto oli ”katkaissut henkitorven, ja se ulottui aina kaulanikamaan saakka”. Williamsonin jalka oli poikki nilkan yläpuolelta – hän oli mahdollisesti pudonnut rappuset hyökkäyksen aikana.¹⁷

Murhaaja oli paennut takaikkunasta, jonka avoimeen ikkunaluukkuun oli jäänyt verinen kädenjälki. Hän oli pudottautunut melkein kaksi ja puoli metriä ikkunan alla odottavalle ”London Dock Companyn omistamalle suurehkolle joutomaa-alueelle”. Sieltä pääsi eteenpäin vain kiipeämällä märkää ja mutaista rinnettä. Pakoon päästäkseen murhaajan piti siis kömpiä mäen päälle nelinkontin ja sotkea itsensä mutaan. Etsinnöistä huolimatta mutaista murhaajaa ei kuitenkaan saatu kiinni.¹⁸

Ratcliffe Highwayn murhat eli ”vuosisadan upein murha” sai Lontoossa aikaan ennennäkemättömän paniikin, eikä sen vertaista koettu toiste ennen Viiltäjä-Jackia. Tosin eräs lähteistä huomauttaa: ”Viiltäjä-Jackia jahdattiin kaupungissa, jonka poliisivoimien vahvuus oli neljätoistatuhatta miestä. – Vuonna 1811 Lontoossa ei käytännössä edes ollut poliisivoimia.”¹⁹

Siihen aikaan pääkaupungin virkavalta tarkoitti lähinnä riittä-mätöntä ja hajanaista kunnallisten konstaapelien ja yövartijoiden verkostoa. Yövärtijat partioivat ”Lontoon ahtailla mukulakivikujilla ja löyhkäävillä poikkikaduilla” iltakymmenestä auringonnousuun. Lyhty ja jänisräikkä aseinaan heidän piti puuttua jokaisen epäilyttä-vän näköisen henkilön tekemisiin, mutta todellisuudessa he olivat mitä luultavimmin tulleet töihin humalassa. Lontoolainen *English-man*-lehti kuvasikin tyypillistä vartiotaloa paikaksi, jossa ”yövuorosa oleva konstaapeli nukkuu ehkäpä humalaansa pöytää ja tuoleja koristavien tyhjien tuoppien ja vastikään ginillä ja vedellä täytettyjen lasien keskellä, ja näkömä muistuttaa enemmän hillittömän elostelun tyyssijaa kuin peräänantamattoman oikeuden majaa.”²⁰

East Endissä sijaitsevassa St. Georgen pitäjässä, jossa murhat tapahtuivat, oli ”lähemmäs tusina vapaaehtoista konstaapelia” ja ”kolmekymmentäviisi vartijaa, joille maksettiin kaksi shillinkiä yöltä”. Se oli liian vähän. ”Pääkaupunkiseudun itäisillä alueilla toistuvat murhat ovat jääneet selvittämättä – , joten hallituksessa asioista päättävien pitää välittömästi paneutua asiaan”, huomautti eräs East Endin virkamies murhien jälkimainingeissa. ”Viimeisimmät murhat saattavat koko maan ja melkein sivistyksen itsensä häpeään. Poliisin pyrkimysten on – – todettu olevan tehottomia suojaamaan ihmisiä väkivallantöiltä, [ja] jos heillä ei ole mahdollisuutta toimittaa rikoksentekejiä oikeuden eteen saamaan rangaistustaan, kotimme ei enää ole linnamme eivätkä sänkymme tarjoa meille turvaa.”²¹

Vuonna 1748 kaupungin rauhantuomariksi valittu asianajaja, romaani- ja näytelmäkirjailija Henry Fielding pääsi ideallaan lähimmäksi poliisivoimien luomista. Hän perusti toimistonsa Bow Street 4:ään, jonne Sir Thomas de Veil oli kahdeksan vuotta aiemmin perustanut alemman rikosoikeuden. *The Illustrated London News* lehden mukaan toimisto koostui ”haisevista, likaisista ja tunkkaisista huoneista, jotka muistuttivat lähinnä karun, hylätyn koululuokan ja rähjäisen velkavankilan risteytystä ja joihin johtivat mutkittelevat matalakattoiset käytävät.”²²

Teksti jatkui näin:

Seiniin oli tarttunut likaa ja rasvaa todistajiksi tulleiden surkeiden ryysyläisjoukkojen ja syyttäjien jatkuvasta virrasta sekä vankien ystäväistä, joita norkoilee jokaisella kiemurtelevalla ja risteävällä kulkureitillä oikeussalista vastenmielisiin, kopinkaltaisiin selleihin.²³

Fielding ratkaisi siellä ”parveilevien surkeiden ja köyhydessä elävien miesten ja naisten tuomia haasteita ja kanteita tai auttoi, kun he etsivät hämmentyneinä kadonneita ystäviään tai eksyneitä lapsiaan”. Fielding pyrki taistelemaan rikollisuutta vastaan, ja hän ”saattoi olla ensimmäinen britti, joka pohti rikollisuuden syitä”. Vuonna 1753 hän perusti seitsemän rehdin miehen poliisivoimat, jotka tunnettiin nimellä Bow Streetin juoksijat. Siihen kuuluville maksettiin viikoittain pieni ennakkomaksu. Sen jäsenillä ei ollut univormua, mutta heidät tunnisti lyhyestä pampusta, jonka päässä oli kultaisen kruunun kuva. Tavanomaisista pitäjän poliiseista tai humalaisista yövartijoista poiketen Bow Streetin juoksijat ”pyrkivät aktiivisesti löytämään rikoksentekijöitä sen sijaan, että olisivat vain estäneet niitä, jotka harkitsivat konnuuksia”.²⁴

Fieldingin pikkuvelipuoli John ryhtyi pian avustamaan veljeään Bow Streetillä. John oli sokeutunut onnettomuudessa yhdeksäntoistavuotiaana, mutta menestyi erinomaisesti lakiopinnoissaan, ja hänet tunnettiin ahkerana yhteiskunnallisena uudistajana. Veljekset uskoivat kiinnijäämisen uhan toimivan voimakkaana pelotteena laittomuuksia harkitseville. Juoksijoiden ja ilmiantajien ansiosta he pysyivät ajan tasalla kaupungin rikollisuudesta. He johtivat Bow Streetillä alamaailman tiedusteluverkostoa ja julkaisivat tietonsa kuvitetussa *Police Gazette* lehdessä. Fieldingin veljekset kehittivät monella tapaa varkaanmetsästäjien hieman kyseenalaista toimintamallia.²⁵

Varkaanmetsästäjät tunsivat Lontoon alamaailman ja toimivat pitkälti palkkionmetsästäjien tapaan jäljittäen varkaita, murhaajia ja maantierosvoja palkkiota vastaan. He toimivat ”varjojen maailmassa” ja tekivät usein yhteistyötä jahtaamiensa henkilöiden kanssa neuvotellen palkkioista uhrin ja rikoksentekijän kans-

sa, jotta varastettu tavara saataisiin palautettua. Ei olekaan yllättävää, että monet heistä käyttivät järjestelmää hyväkseen. Jonathan Wild hankki viekkauksella pienen omaisuuden ostamalla varastettua tavaraa niiltä, joita hänen piti ottaa kiinni, ja palauttamalla esineet sitten oikeille omistajilleen ylimitoitettua löytöpalkkiota vastaan. Pian hän tekikin varkaiden kanssa yhteistyötä ja teeskenteli palauttavansa varastetun tavaran alkuperäiselle omistajalle tuntuva korvausta vastaan.²⁶

Suunnitelma toimi jonkin aikaa kuin unelma, mutta kun kaksi Wildin käytyreistä pidätettiin muista syistä, he paljastivat Wildin toimet saadakseen lievennetyn tuomion. Tämän ansiosta aiemmin ihailtu ”Irlannin ja Englannin paras varkaanmetsästäjä” joutui hirsipuuhun toukokuun 25. päivänä vuonna 1725. Wildin ovelat juonet saattoivat ammattikunnan huonoon valoon, ja Henry Fielding itse ikuisti ne vuonna 1743 ilmestyneeseen romaaniinsa *The Life and Death of Jonathan Wild, the Great*.²⁷

Fielding kuoli vuonna 1754, ja hänen paikalleen Bow Streetin tuomariksi nousi hänen velipuolensa John, jonka huhuttiin tunnistavan ”yli kolmetuhatta rikollista vain äänen perusteella”. Hänet tunnettiin ”Bow Streetin sokeana tuomarina”, ja hän jatkoi Henryn aloittamaa työtä ajaen järjestäytyneiden poliisivoimien perustamista. Hän otti käyttöön kirjanpitojärjestelmän, johon rikokset merkittiin. Siitä tuli myöhemmin Scotland Yardin rikosrekisterivirasto. 1760-luvun alkupuolella hän onnistui hankkimaan hallitukselta lyhytaikaisen rahoituksen kymmenelle ratsupoliisille, jotka partioivat Lontooseen johtavilla teillä torjuen matkalaisia piinaavia maantierosvoja. Ratsupoliisien partiot osoittautuivat tehokkaiksi, mutta toiminta joutui ”valtionrahaston säästökuurin” uhriksi vain puolitoista vuotta perustamisensa jälkeen. Säännölliset ratsupartiot palasivat teille pysyvästi vasta vuonna 1783.²⁸

Bow Streetin juoksijat jatkoivat kuitenkin samaan aikaan tehtäviensä hoitamista, ja muissa käräjäoikeuksissa alettiin Fieldingin mallin mukaisesti palkata konstaapeleita selvittämään rikoksia. Näiden lisäksi vuodesta 1800 poliisi alkoi partioida myös vesirei-

teillä. Mikään edellä mainituista toimista ei auttanut Ratcliffe Highwayn murhien ratkaisemisessa, koska eri tahoja edustavat poliisit suhtautuivat toisiinsa epäluuloisesti. Eräs Lontoon tuomareista huomautti, että ”poliisiviranomaiset pitävät tietonsa itsellään eivätkä jaa niitä muiden kanssa, koska haluavat saada kunnian rikosten ratkaisemisesta.”²⁹

Brittiläisen imperiumin keskuksena toimivassa Lontoossa ei ollut sen kipeästi kaipaamia poliisivoimia, ja Ratcliffe Highwayn murhat korostivat asian kiireellisyyttä kammottavalla tavalla. ”Tuskin kului viikkoakaan ilman että lehdissä julkaistiin joku lisääntyvää rikollisuutta, poliisin korruptiota tai tuomareiden epäpätevyyttä kiertelemättä käsittelevä artikkeli”, eräässä lähteessä sanotaan. ”Epämääräinen yleinen tyytymättömyys olisi voinut unohtua, kuten on käynyt ennenkin, kun tyytymättömyys ei kipinän puuttuessa kasvanut toiminnaksi saakka. Ratcliffe Highwayn kammottava tragedia tarjosi kuitenkin sopivan kipinän.”³⁰

Murhatutkinta, jos sitä sellaiseksi voi kutsua, sai epätydyttävän päätöksensä, kun kaksi The Pear Tree pubissa majoittunutta miestä ilmiantoi huonetoverinsa, John Williams -nimisen merimiehen, ja tämä pidätettiin kolme päivää King’s Armsin verilöylyn jälkeen aihetodisteiden perusteella. Nimittäin Marrin talosta löytynyt leka vastasi The Pear Tree pubista kadonneen lekan kuvasta. Williams oli ajanut pois partansa, vaurastunut ilman selitystä ja palvellut aikoinaan samalla purjelaivalla Timothy Marrin kanssa. Lisäksi hänen vaatteitaan pesevät naiset kertoivat löytäneensä ”kahdesti kuluneen kahden viikon aikana” verta Williamsin paidasta, ja kaiken huipuksi konstaapelit löysivät hänen liivinsä taskusta ”erikoisen mallisen verisen veitsen”, jolla oli ”mahdollisesti aiheutettu kaulaan tehdyt vammat” Marrin murhien aikana.³¹

Williams ”joutui huomattavan pitkään ja ankaraan kuulusteluun”, mutta kiisti syyllisyytensä. Hänet vietiin tutkintavankeuteen Coldbath Fieldsin vankilaan odottamaan oikeudenkäyntiä, mutta hän hirttäytyi sellissään ”valkoiseen huiviin”, jonka hän satoi vaatteille ja lakanoille tarkoitettuun telineeseen. ”Ruumis tutkittiin ja

havaittiin, että itsemurhasta ei ollut kulunut kovin pitkä aika. Williamsin silmät ja suu olivat auki ja ruumiin kunto kertoi hänen kamppailleen kovasti”, lontoolainen *The Star* raportoi.³²

Kansalta oli viety koston mahdollisuus, joten Williamsin ruumista kuljetettiin ”hevoskärryissä Marrin ja Williamsonin kotitalojen ohi, minkä jälkeen Williamsin rintaan iskettiin vaarna ja ruumis heitettiin sitä varten kaivettuun kuoppaan New Roadin risteykseen, mistä Cannon Street Road alkaa.”³³

Ratcliffe Highwayn murhat vakuuttivat ”ajattelevaiset yleisön edustajat siitä, että poliisijärjestelmä kaipaa perusteellista muutosta”. Ammattimaista ja keskusjohtoista poliisilaitosta oli harkittu aiemminkin, mutta se jäi toteuttamatta, koska sen pelättiin osoittautuvan sotilaalliseksi ja kaventavan kansalaisvapauksia. Kun kansalaisten pelot alkoivat hälvetä, olivat parlamentin jäsenet yhä huolissaan ja ”sokeita ympäröivän yhteiskunnan romahtamiselle.”³⁴

Maaliskuussa 1822 kolmekymmentäneljävuoτίας sisäministeri Robert Peel, Etonissa ja Oxfordissa opiskellut tekstiilitehtailijan poika, perusti Lontooseen valiokunnan tutkimaan ”vapaan maan luonteelle sopivan mahdollisimman täydellisen poliisijärjestelmän” luomista. Peel tunsu poliisin työn. Aiemmassa tehtävässään Irlannin pääsihteerinä hän oli perustanut Irlannin rauhanturvapoliisin, josta ”kehittyi myöhemmin Irlannin kuninkaalliset poliisivoimat.”³⁵

Peelin luoma valiokunta pohti asiaa kolme kuukautta ennen kuin julkaisi loppuraporttinsa, jonka mukaan ”on hankalaa sovittaa tehokasta poliisijärjestelmää täydelliseen toimintavapauteen ja siihen, että kansalaisten toimiin ei puututa – nämä ovat tämän maan ja yhteiskunnan suuria etuoikeuksia ja siunauksia”. Loppuraportissa sanottiin vielä, että kyseiset etuoikeudet ”ovat liian suuria uhrattaviksi poliisin tai rikosten selvittämiseen keskittyvien laitosten kehittämisen vuoksi.”³⁶

Peel oli pettynyt, mutta omisti päättäväisesti monta vuotta oikeusjärjestelmän uudistamistyölle ja maan sekavan rikoslain

yksinkertaistamiselle. Vuoden 1829 huhtikuussa hän esittelikin lakiehdotuksen, jonka tavoitteena oli ”uudistaa Lontoon ja sen lähialueiden poliisilaitosta”.³⁷ Lakiehdotus julisti:

Paikalliset yövartijat ja yöllä työskentelevät poliisit eivät riitä estämään tai havaitsemaan rikoksia, koska työhön otetut henkilöt eivät sovellu tehtäviinsä, heitä ei ole tarpeeksi, heillä on rajalliset toimintaoikeudet eivätkä he halua luoda yhteyksiä toisiinsa tai tehdä yhteistyötä keskenään. – – On tarkoituksenmukaista korvata tällainen yövartijoiden ja yöllä työskentelevien poliisien järjestelmä tehokkaammalla.³⁸

Peel väitti lakiehdotusta esitellessään, että ”parlamentilla on velvollisuus huolehtia kokonaisvaltaisesti Lontoon ja sen lähiseutujen asukkaiden turvallisuudesta sekä toimia päättäväisesti, jotta rikollisuuden kauhistuttavan nopea kasvu saadaan kitkettyä”.³⁹

Kunnon vastaväitteitä oli vaikea löytää. Lontoon mellakat ja rikollisuus, jotka johtuivat työttömyydestä ja varsinkin köyhiä kurruttavasta taloustilanteesta, olivat nousseet merkittäväksi huolenaiheeksi. Siksi Peelin ehdotus ei lopulta kohdannut merkittävää vastustusta. Ehdotuksesta säädettiin laki kesäkuun 19. päivänä vuonna 1898 ja samalla perustettiin Lontoon seudun poliisitoimi eli maailman ensimmäinen ammattimainen ja keskusjohtoinen poliisilaitos. Uuden laitoksen toiminta-alueetta kutsuttiin Lontoon seudun poliisialueeksi. Se kattoi Lontoon keskustasta Charing Crossilta melkein kahdenkymmenen kilometrin alueen, joka oli jaettu ”seitsemääntoista piiriin, joita merkittiin kirjaimilla A:sta T:hen”. Jokaiseen piiriin kuului satakuusikymmentäviisi miestä. Poliisivoimia valvoi kaksi tuomaria, joita alettiin pian kutsua poliisimestareiksi, ja he raportoivat sisäministerille.⁴⁰

Muutamassa viikossa Peel oli rekrytoinut neljäkymmentäkuusivuotiaan eversti Charles Rowanin, Wellingtonin alaisuudessa Waterlooossa taistelleen veteraanin, joka tunsu hyvin armeijan partiointimallin, sekä Richard Maynen, kolmekymmentäkaksivuotiaan irlantilaisen lakimiehen, joka toi osaston johtoon lain-

opillista kokemusta. Heidän piti oppia kantapään kautta, miten tuoretta poliisilaitosta johdetaan, koska ”kummallakaan ei ollut mitään käsitystä siitä, mitä heiltä odotettiin tai miten heidän piti hoitaa työnsä.”⁴¹

Sama päti luultavasti myös kouluttamattomiin rivipoliiseihin. Lehdistön Uudeksi poliisiksi kutsuma laitos työllisti aluksi kahdeksan ylikomisariota, kaksikymmentä poliisitarkastajaa ja kahdeksankymmentäkahdeksan ylikonstaapelia sekä kahdeksansataayhdeksänkymmentäviisi konstaapelia. Konstaapeli ansaitsi kolme shillinkiä päivässä. Poliisilaitos rekrytoi ensimmäisen kuuden kuukauden aikana yli kolmetuhatta miestä, joista puolet erotettiin pikaisesti töistä juopottelun takia tai siksi, etteivät he edes ilmestyneet töihin. Peel ”lainasi Lontoon poliisilaitoksen organisaatorakenteen armeijalta, mikä tarkoitti niin univormuja kuin arvonimiä sekä auktoriteetin kuriin ja käskyihin perustuvaa järjestelmää.”⁴²

Uuden poliisin pääasiallinen tavoite oli rikosten estäminen – ei siis niiden tutkiminen. Laitoksen ensimmäinen ohjekirja huomauttikin: ”Poliisilaitoksen kaikki pyrkimykset tuli suunnata tähän ylevään tavoitteeseen. Ihmisten ja omaisuuden turvaaminen, yleisen järjestyksen säilyttäminen ja muut poliisilaitoksen tehtävät ovat tehokkaampia kuin menestyksekkään rikoksen suorittaneiden rikoksenteekijöiden tutkiminen ja rankaiseminen.”⁴³

”Modernin suoritusperusteisen palkkajärjestelmän edeltäjässä passipoliisin urakehitys oli sidoksissa rikollisuuden ehkäisemiseen.” Konstaapelit partioivat kaduilla univormuissaan, joista heidät kyllä helposti tunnisti lain edustajiksi, mutta jotka eivät olleet kovin mukavia käyttää. ”Minun piti käyttää hännystakkia ja jäniksennahkaista korkeaa silinterihattua, joka painoi ainakin puoli kiloa”, eräs poliisivoimien varhainen jäsen kertoi. ”Pitkävarjaiset saappaat olivat reilusti toista millia paksua nahkaa, ja vyö oli kymmenen senttiä leveä ja siinä oli viisitoista senttiä leveä messinkinen solki.”⁴⁴

LONTOON POLIISIN VERINEN HISTORIA

Scotland Yard on maailman ensimmäinen moderni, ammattimainen ja keskitetysti järjestäytynyt poliisiorganisaatio.

Se on ollut esikuvana maailmanlaajuisesti ja edistänyt urauurtavien rikosteknisten menetelmien käyttöä aina sormenjälkitutkimuksesta ballistiikkaan ja rikollisprofilointiin.

Scotland Yard: Kuuluisimmat murhatutkinnat kertoo tämän arvostetun poliisiorganisaation tarinan sen historian kuuluisimpien tutkimusten kautta. Rikosteknistä tutkintaa ovat tahtomattaan edistäneet muun muassa:

- Kotiapulainen Katherine Webster, joka paloitteli ja suolisti entisen työnantajansa ja keitti ruumiinosat.
- Vararikkoon mennyt leipuri George Joseph Smith, joka meni naimisiin useiden naisten kanssa eri nimillä ja hukutti kunkin heistä kylpyammeeseen.
- Myyntimies Patrick Mahon, joka vietti raskaana olleen Emily Kayn, tappoi hänet ja paloitteli 37 osaan.

Simon Readin teos on kiehtova katsaus eräisiin historian kauheimpiin rikoksiin ja siihen, kuinka ne ovat kehittäneet Scotland Yardia ja muuttaneet rikostutkintaa kautta maailman.

ISBN 978-952-403-785-3

kl 35,7

www.bazarkustannus.fi